

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ

Студенттер мен жас ғалымдардың
«ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ БІЛІМ - 2014» атты
IX халықаралық ғылыми конференциясы

IX Международная научная конференция
студентов и молодых ученых
«НАУКА И ОБРАЗОВАНИЕ - 2014»

The IX International Scientific Conference for
students and young scholars
«SCIENCE AND EDUCATION-2014»

2014 жыл 11 сәуір
11 апреля 2014 года
April 11, 2014

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ**

**Студенттер мен жас ғалымдардың
«Ғылым және білім - 2014»
атты IX Халықаралық ғылыми конференциясының
БАЯНДАМАЛАР ЖИНАҒЫ**

**СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ
IX Международной научной конференции
студентов и молодых ученых
«Наука и образование - 2014»**

**PROCEEDINGS
of the IX International Scientific Conference
for students and young scholars
«Science and education - 2014»**

2014 жыл 11 сәуір

Астана

УДК 001(063)
ББК 72
Ғ 96

Ғ 96

«Ғылым және білім – 2014» атты студенттер мен жас ғалымдардың IX Халықаралық ғылыми конференциясы = IX Международная научная конференция студентов и молодых ученых «Наука и образование - 2014» = The IX International Scientific Conference for students and young scholars «Science and education - 2014».
– Астана: <http://www.eni.kz/ru/nauka/nauka-i-obrazovanie/>, 2014. – 5831 стр.
(қазақша, орысша, ағылшынша).

ISBN 978-9965-31-610-4

Жинаққа студенттердің, магистранттардың, докторанттардың және жас ғалымдардың жаратылыстану-техникалық және гуманитарлық ғылымдардың өзекті мәселелері бойынша баяндамалары енгізілген.

The proceedings are the papers of students, undergraduates, doctoral students and young researchers on topical issues of natural and technical sciences and humanities.

В сборник вошли доклады студентов, магистрантов, докторантов и молодых ученых по актуальным вопросам естественно-технических и гуманитарных наук.

УДК 001(063)
ББК 72

ISBN 978-9965-31-610-4

©Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық
университеті, 2014

ТЕРРОРИСТЕРДІҢ ПСИХОЛОГИЯЛЫҚ ТИПТЕРІ

Қойлыбай Айша Жангелдіқызы

aisha_181093@mail.ru

Л.Н.Гумилев атындағы ЕҰУ, Әлеуметтік ғылымдар факультеті, Психология

мамандығының 3 курс студенті Астана, Қазақстан

Ғылыми жетекшісі – Турманова Ж.Е.

Терроризм бір елдің, бір мемлекеттің, бір аймақтың үлесіндегі құбылыс емес, оның белгіленген шекарасы жоқ. Терроризм әлеуметтік-психологиялық мәселе ретінде жер шарының кез келген түкпірінде бұрқ ете түсуі мүмкін болатын жағдай. Террористік іс-әрекет - террористік қылмыстарды жасауға бағытталған және төменде аталған әрекеттердің кез келгенін қамтитын әлеуметтік-психологиялық құбылыс[1]:

біріншіден, терроризм актілерін ұйымдастыруды, жоспарлауды, дайындауды, қаржыландыруды және іске асыруды; терроризм актісін жасауға айдап салуды;

екіншіден, терроризм актісін іске асыру үшін заңсыз әскерилендірілген құралымдар, қылмыстық қоғамдастық (қылмыстық ұйымдар) құруды, сондай-ақ осындай құрылымға қатысуды;

үшіншіден, террористерді тартуды, қаруландыруды, үйретуді және пайдалануды;

төртіншіден, терроризм актісін жоспарлауда, дайындауда немесе іске асыруда акпараттық тұрғыдан немесе өзге де жәрдемдесуді;

бесіншіден, терроризм идеясын насихаттауды, террористік іс-әрекетті жүзеге асыруға шақыратын не осындай іс-әрекетті жүзеге асыру қажеттілігін негіздейтін немесе ақтайтын материалдар мен акпаратты таратуды қамтитын іс-қимыл;

Терроризм- қоғамдық қауіпсіздікті бұзу, халықты үрейлендіру, мемлекеттік органдарының, шет мемлекеттердің және халықаралық ұйымдардың шешім қабылдауына ықпал ету мақсатында не мемлекет не қоғам қайраткерлерінің қызметін тоқтату немесе осындай қызметі үшін кек алу мақсатында жеке тұлғаларға немесе ұйымдарға қатысты құқыққа қарсы қылмыстық жазаға тартылатын әрекет немесе оны жасаймын деп қорқыту болып табылады. Осы процесс «терроризм актісі» деп те аталады, яғни террорлық акт дегеніміз- жарылыс жасау, өрт қою немесе адамдардың қаза болуы, елеулі мүліктік зиян келтіру не қоғамға қауіпті зардаптардың туындау қаупін төндіретін өзге де іс-әрекеттер жасау немесе жасаймын деп қорқыту, егер ондай іс-әрекеттер қоғамдық қауіпсіздікті бұзу, халықты үрейлендіру немесе мемлекеттік органдарының, шет мемлекеттердің және халықаралық ұйымдардың шешімдер қабылдауына ықпал ету мақсатында жасалса, сондай-ақ адам өміріне дәл сол мақсаттарда қастандық жасау, сол сияқты мемлекет немесе қоғам қайраткерінің мемлекеттік немесе өзге де саяси қызметін тоқтату не осындай қызметі үшін кек алу мақсатында оның өміріне қастандық жасау болып анықталады

Б.Савинков террористердің негізгі 4 портіретін көрсеткен болатын. Бұл төртеуі белгілі деңгейде танымал темпераменттің 4 классикалық типіне сәйкес келеді. Сондықтанда оларды шартты түрде холерик, флегматик, сангвиник, меланхолик деп атауға болады. Террорлық әрекеттің спецификация өзінің қолтаңбасын нормадағы қатыстыларға классикалық типтерге қалдырады.

Бұл жерде сангвиикте, флегматикте және меланхолик аса энергетикалы болып келеді. Басқаларға қарағанда әдетте темпераментті деп саналатын холерикте энергетика деңгейі жағынан олар сәйкес келеді. Мұндай типологизацияның мазмұндық түсінігінде И.Павловпен Айзенктің танымал типологиясы жатыр. Ол дәл сол типтерді 2 координат барысы негізінде: нейротизм мен эмоциялық тұрақтылық және экстроверсия мен интроверсия жатыр.

Қазірге кезде жұмыс істеп тұрған әлеуметтік және саяси институттардың түбегейлі, шешімді өзгеруіне бағытталған әлеуметтік саяси идеялар мен әрекеттер, радикализм термині

кейде «экстремизм» түсінігі ретінде қолданылады. Термин ретінде «радикализм» 18ғ. ортасында Англияда Библияның қарсыластарының 1832 жылғы сайлау реформасы туралы өндірістік революция дәуірінде пайда болды. 19ғ. радикализм түсінігі кеңейді, өзі еуропада айтарлықтай қарқынды дамыды, ол кезде кең ауқымды философиялық, діни, мәдени және ағарту қозғалысы ретінде болды.радикализм әрқашан оппозициялық бағыт. Одан қалды бұл жүйелі лаяльды, құрылымды, оппозицияға қарағанда, әлдеқайда қатаң. Ережеге сай ол қоғамда тұрақсыздандыру ролін атқарады.

Экстремизм- француз тілінен шеткі «шеттету» деген мағына білдіреді[2;-1076.]. Саясат пен идеологияда шеткі көзқарастар мен әрекеттерді ұстануды білдіреді. Психологиялық тұрғыда бұл-радикализмнің жалғасы және оның одан әрі дамуы.

Фанатизм- латынша «құрбандық» деген мағынаны білдіреді. Фанатизм түсінігі, ең алдымен субъектінің белгілі бір ұстанымға деген шексіз сенуі және мүмкін боларлық басқа жағдайларды жоққа шығаруды білдіреді. Басқа мағынада, «фанатизм» бір нәрсеге құштарлықпен берілу. Фанатизм бұл топтық және массалық психологияның ерекше феномені.

Психологиялық фанатизм әдетте идеялар радикализм мен экстремизмге сүйенеді және нағыз терроризм зорлық әрекеттерді өздерінің идеяларын тарату үшін жасалынатын әрекеттер негізінде жатыр.

Діни фанатизм- «Құдай» үшін жасалынатын құрбандықтың әулиелігіне негізделген. Оның психологиялық негізі сенім.Фанатизм мен дін бір-бірімен байланысты.

Фундаментализм-жалпы түрде алғанда модернизацияға қарсы тұра алуға ұмтылу ескіні ұстану. «фундаменталды құндылықтарды», құрылымдарды өмір ұйымдардың тәсілдерін ұстану.

Исламдық фундаментализмнің көбірек танымал жаңашыл көрінуін ең алдымен вахавизм сияқты сәнді тармағын айтуға болады.

Егерде толық зейін салып қарастыратын болсақ, терроризм ешқашан өзіндік, шектелген, өзіндік жетілген және өзін-өзі тудыратын құбылыс болмаған және қазірде солай. Саясаттарда әлеуметтік және психологиялық және басқа жағынанда терроризм бұл біреудің бір мәселені шешуші құрал. Бұл едәуір күрделі мәселелердің шеңберіндегі звено болып табылады[3;-2046.].

Белгілі болғандай, мемлекетке қарсы бағытталған терроризм мемлекеттік терроризмді тудырады. Өз кезегінде мемлекеттік терроризм әрқашан онымен күресуді тудырады. Бұларда террорлық әдістер қолданылады және мемлекеттік терроризм неғұрлым күшті болса, соғұрлым ол қарсы терроризм күшті болған сайын, мемлекеттіке қарсы терроризм күшті болған сайын, мемлекеттік терроризмнің күшті қарсы тұру жауабы тууы мүмкін.

«Домино принципі» әрекет алдын-ала жоспарланған қарсы әрекетті тудырады, зорлық зорлықты тудырады, соққыға соққымен жауап беру керек.

Тәжірибеде «террор шеңбері» бұзу мүмкін емес, яғни оның ерекше «психологиясын» бұзу мүмкін емес. Яғни оның ерекше кесте әрқашан былай созылады адамдарға қанағатсыздық тән. Дәлірек айтсақ, мемлекет тарапынан қанағатсыздықты түрткілеу. Қанағатсыздықты алып тастасаңыз кесте қирайды. Қолыңыздан келмейме домино логикасын алыңыз, сонда кестеге мыналар кіреді.

1) Бірліктердің протестерінің жекеше көрінісі диссиденттер, тәуелсіздік «отының сақшылары» бұлар жиналып келіп лазунгілермен топталған акцияларды тудырады.

2) Топтық акциялар толқулар туғызады-интеллегенцияның шағын ортасынан бастап.

3) Бақару бұған әрқашан белгілі бір тәртіптерді қатандатумен жауап береді.

4) Басқарудың бұл әрекеті әртүрлі тәртіпсіздіктерге әкеледі.

5) Әдетте басқару бұларды тұтқынға алып және ізіне түсумен айналысады.

6) Бұған жауап ретінде қарсы тұрушылар алаң астына кетуге және сол жақтан заңсыз акциялар ұйымдастыруға мәжбүр болады.

7) Басқару бұларға көбіне әскери жағдайдың әртүрлі түрлерін еңгізу белсенді іздестірулер және өз қарсыластарын мазалаумен жауап береді.

8) Әсіресе дәл осындай жауапқа террорлық актілер; өлім және бомба жару болады.

9) Әрине бұдан кейін ұсталған террористердің соттау және топтық репрессиялар болады.

10) Белгілі бір «паузадан кейін, қайтадан жаңа толқулар, демонстрациялар басталады, жаңа протестанттар өсе бастайды. Осылайша күрестің жаңа раунды басталады. Осылайша шеңбер тұйықтала береді.

Жаһандану жағдайында қазіргі терроризмнің бірнеше классификациясы бар. Терроризмді әлеуметтік–психологиялық және құқықтық құбылыс ретінде көріністеріне қарай классификациялауға болады. Олар:

а) терроризмді идеологиялық негізде және көріну аймағына қарай классификациялау;

ә) саяси терроризм басшылыққа күреспен байланысты және сәйкесінше саяси қарсыластарды қорқыту немесе жоюға бағытталған; мемлекеттік терроризм өз халқын қорқыту қажеттілігімен, оны толықтай жойып жіберумен анықталады және тирандық мемлекетпен күресіп жатқандарды құртумен анықталады. Сонымен қоса, мемлекеттік терроризм агрессивті мемлекеттің ішкі саясатының компоненті болып табылады: мысалы, Ауғанстанда АҚШ моджахедтерді қолдап отырды, содан кейін кеңестік және үкіметтік әскерге қарсы күресте талибтерді қолдап отырды (осы кезде Усама бен Ладеннің ұйымы құрылып және олар американдық қарумен жасақталған болатын, бұлар кейіннен Аль-Каиданың бір бөлігі болды).

б) діни терроризм бұл террористердің сенімін мойындауға мәжбүрлеу және бекітуге негізделген және бірізділікке басқаларын әлсірету немесе мүлдем жойып жіберу.

в) ұлтшылдық терроризмі басқа ұлт өкілдерін шығарып тастаудан көрінеді, кейде олардың мәдениетін жойып жіберу, мүліктерін тәркілеу мен жерін тәркілеуде көрінеді. Ұлтшылдық терроризмі көбіне сепаратикалық формаға айналады.

г) жалпықылмыстық терроризм қылмыскерлердің материалдық құндылықтарды алуда кедергі келтіретіндерді қорқыту керек, соның ішінде коммерциялық бәсекелестерді (оларды тиімсіз шарттарды қабылдауға мәжбүрлейді). Криминалды терроризм бәсекелес топтардағы қарсыластарды қорқыту үшін жүргізіледі.

Терроризмге қарсы күресте терроризмді көлемі бойынша классификациялау қажет, олар:

✓ біріншіден, ішкі терроризм бір мемлекет ішінде көрінеді және бір тұлғаға қарсы, топтық өлтіру, азаматтарды жаппай қыру, мемлекеттің барлық аймағындағы диверсия формасында көрінеді.

✓ екіншіден, халықаралық терроризм бір мемлекеттің екінші бір мемлекетке жұмбақ соғысы ретінде, бір қоғамдық – саяси қозғалыстың басқа бір қозғалысқа немесе бір елдің мемлекеттік басқармасына, не болмаса бір мәдениеттің басқа бір мәдениетке қарсы шығуынан көрінеді.

Сонымен қатар терроризмді түріне қарай классификациялау да қажет:

- ✓ қарапайым терроризмде қарапайым заттарды қолданады, соның ішінде жарылғыш заттар.
- ✓ өндірістік терроризм (ядерлік, химиялық, биологиялық) ядерлі жарылғыш заттарды, химиялық қауіпті және биологиялық қауіпті заттарды пайдалану мен оны жеткізумен жүргізіледі. Бұл түрлеріне және де ядерлік, биологиялық және химиялық қауіпті объектілерді диверсиялау жатады.
- ✓ электромагнитті терроризм адамдарға да, белгілі бір инфраструктураның объектілерінің технологиялық жүйесіне де әсер ететін күшті электромагниттік шағылысудың басты шарттарын қолданумен жүзеге асады.
- ✓ кибернетикалық терроризм компьютер желілерінің дұрыс жұмыс істемеуі мен істен шығуына арнайы вирус-бағдарламаларын қолдану арқылы жүзеге асады.

- ✓ акпараттық терроризм БАҚ шығу тегін пайдалану және қоғамда келеңсіз жағдайларды ушықтыру үшін, оның кейбір топтарының бөлініп кетуін пайдалана отырып жүзеге асады.
- ✓ экономикалық терроризм террористік акті субъектісінің қаржылық аймағын және экономиканы тұрақсыздандыру мақсатында жүзеге асады.

Ал, терроризмді формасына қарай классификациялау: осы формада террористік әрекеттерді жарылыс, от қою, жаппай қыру қаруын пайдалану, адамдарды ұрлау мен кепілдікке адам алу формасында өткізеді.

Терроризмді күші мен құралына қарай классификациялау. Бұл белгісіне қарай жеке, топтық, жаппай түрлеріне бөледі.

Мақсаты мен міндетіне қарай терроризмді классификациялау.

- ✓ меркантильді терроризм өз мақсаты ретінде қандай да бір жеңілдіктер немесе белгілі бір талаптарды орындауды мақсаты етіп қояды.
- ✓ апокалиптикалық терроризм террористік акті объектісіне максималды шығын келтіруді мақсат етіп қояды.

Жалпы қорытындылай келе, бірде-бір мемлекет қандай құдіретті болса да терроризмнің пайда болуынан сақтана алмайды. Басқаша айтқанда, көптеген елдердің, әсіресе дамушы елдердің экономикасының нашар дамуы, жұмыссыздық, кедейшілдік сияқты әлеуметтік мәселелер психологиялық сипатқа айталып, өз деңгейінде наразылықты туғызбай қоймайды. Сондықтанда ең бастысы әлемдегі осы сияқты қиындықтар болмауы үшін әлеуметтік қиындықтармен күресу қажет және ол ұзақ жүргізілетін процесс.

Қолданылған әдебиет

1.Қазақстан Республикасының Заңы «Терроризмге қарсы іс-қимыл» туралы 2010.08.04. № 266-IV ҚР Заңы (2012.13.02).

2.Халықаралық терроризм және экстремизммен күрес саласындағы негізгі терминдер мен ұғымдардың қазақша-орысша түсіндірме сөздігі/ Құрастырушылар: О.А.Грицаенко, З.Ғ.Қазиев, С.Б.Қоянбекова, Қ.Шадықұлұлы, Қ.Ә.Шалқаров.- Алматы: Арыс, 2008.- 112б.

3.Ольшанский Д. Психология терроризма Изд.: Питер, 2002. 288 б.

УДК 615.1:316.6

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ НЛП ПРИ ВЕРБАЛЬНОЙ И НЕВЕРБАЛЬНОЙ КОММУНИКАЦИИ В МЕНЕДЖМЕНТЕ ФАРМАЦИИ

Құттыбай А. С., Сабырхан А. Б.

Aki1100@inbox.ru

Студенты ЮКГФА, Шымент, Казакстан

Научный руководитель – Е.Сәлім

Нейролингвистическое программирование (НЛП) — одна из современных областей практической психологии, которая основывается на осознании того, что большую часть своего опыта человек получает из собственного восприятия окружающей действительности. Словосочетание «нейролингвистическое программирование» расшифровывается следующим образом: нейро (греч. *неигоп* — жила, нерв) — часть сложных слов, указывающих на отношение к нервной системе; лингвистика (лат. *lingua* -язык) — наука о языке человеческого общения, его строении и функционировании. Программирование — процесс подготовки многоэтапных задач для последующего решения [1,4].

Суть метода, а также научные корни НЛП отражает само название – Нейролингвистическое Программирование. Это неврология, лингвистика (трансформационная грамматика) и кибернетика (теория систем). Нейрологическая часть названия отражает тот факт, что все психологические процессы связаны с нашей нервной системой. Лингвистическая – демонстрирует важность речи в упорядочивании и